

Vraag nr. 11
van 15 oktober 2004
van mevrouw PATRICIA CEYSENS

Europese dienstenrichtlijn – Welzijn en Volksgezondheid

Op Europees niveau wordt gediscussieerd over de invoering van de dienstenrichtlijn van commissaris F. Bolkenstein.

Deze richtlijn is wellicht ook van toepassing op de verschillende Welzijnsdomeinen en het domein Volksgezondheid waarvoor Vlaanderen bevoegd is.

1. Heeft de minister onderzocht op welke domeinen inzake Welzijn de richtlijn van toepassing is ?

Zo ja, op welke is de richtlijn van toepassing en op welke niet ?

2. Heeft de minister een impactstudie gemaakt van de dienstenrichtlijn op de verschillende welzijnssectoren ?

Zo ja, welke zijn de concrete gevolgen van de richtlijn op de reglementering in de welzijnssectoren en de sector van de volksgezondheid ?

Zo neen, wanneer zal de studie beschikbaar zijn ?

Antwoord

Het voorstel voor een Europese richtlijn betreffende diensten op de interne markt definieert een dienst als "elke economische activiteit... die bestaat in een dienstverrichting waarvoor een economische tegenprestatie wordt ontvangen".

De Europese Commissie wijst er in haar toelichting zelf expliciet op dat dit ook diensten van gezondheidszorg en, onder meer, thuiszorg en bejaardenzorg omvat. Anderzijds is de richtlijn niet van toepassing op "niet-economische activiteiten of activiteiten waarbij het kenmerk van vergoeding ontbreekt, bijvoorbeeld bij activiteiten die de staat zonder economische tegenprestatie verricht in het kader van zijn taken op sociaal... gebied".

Dit omvat onder meer (delen van) de sociale zekerheid, maar welke overige "sociale diensten" hier nog onder vallen, is momenteel niet duidelijk.

1. Deze ontwerp-richtlijn zou in zijn huidige vorm dan ook van toepassing zijn op de meeste domeinen van Welzijn en Volksgezondheid waarvoor Vlaanderen bevoegd is.

Concreet

Voor het domein Welzijn

- Thuiszorg, gezinszorg en bejaardenzorg vallen er zeker onder.
- Gehandicaptenzorg en de zorgverzekering wellicht ook (wordt nergens expliciet vermeld, maar ook niet uitgesloten).
- Maatschappelijke dienstverlening en welzijnswerk, armoedebestrijding, bijzondere jeugdbijstand en integrale jeugdhulp zijn misschien te beschouwen als sociale diensten van algemeen belang. Deze discussie is momenteel nog lopende.

Voor het domein Volksgezondheid

Organisatie van de gezondheidszorg

- Algemene, categorale en universitaire ziekenhuizen
- Rust- en verzorgingstehuizen
- Psychiatrische ziekenhuizen, psychiatrische verzorgingstehuizen, initiatieven beschut wonen
- Centra voor geestelijke gezondheidszorg
- Eerstelijnsgezondheidszorg en thuiszorg (coördinatie)

Preventieve gezondheidszorg: centra voor kankerscreening, partnerorganisaties en LOGO's

2. Resultaten impactanalyse

De administratie **Gezondheidszorg** heeft een analyse uitgevoerd van de implicaties die de toepassing van deze ontwerp-richtlijn zou hebben

voor de sector van de gezondheidszorg.

Hieruit blijkt dat een aantal bepalingen in dit voorstel van richtlijn strijdig zouden zijn met bepalingen uit de meeste Vlaamse regelgeving met betrekking tot gezondheidszorg. De belangrijkste conclusie van deze analyse is dat bij toepassing van deze ontwerprichtlijn op de sector van de gezondheidszorg de huidige regulerende maatregelen niet meer zouden kunnen worden genomen vanuit de overheid, met als gevolg dat de overheid haar generieke opdracht om een kwaliteitsvolle zorg voor iedereen te garanderen niet meer zou kunnen vervullen.

De organisatie van de gezondheidszorg in Vlaanderen is gebaseerd op een systeem van erkenningen: dienstverleners die in Vlaanderen diensten in de sector van de gezondheidszorg willen aanbieden, moeten hiervoor een erkenning aanvragen. Deze erkenningen worden toegekend op basis van een programmatie, waardoor de toegankelijkheid (via regionale spreiding) en de betaalbaarheid (via een beperking van het aantal diensten) van het systeem kan worden gegarandeerd.

Naast het feit dat er ruimte moet zijn in de programmatie, dient een voorziening eveneens te beantwoorden aan een aantal normen om een bepaalde erkenning te krijgen. Of een instelling hieraan voldoet, wordt via inspectie of visitatie gecontroleerd, waardoor de kwaliteit kan worden gegarandeerd. De erkenning is een juridisch instrument om de kwaliteit van zorg en de naleving van wettelijke vereisten af te dwingen.

Heel dit systeem komt door deze ontwerprichtlijn op de helling te staan: bij toepassing ervan zullen de mogelijkheden voor planning, normering, controle en erkenningen ten eerste worden ingeperkt, zo niet onmogelijk gemaakt, door de combinatie van de beperking van erkenningen, een aantal verboden en te evalueren eisen en de toepassing van het principe van het land van oorsprong opgenomen in het voorstel van richtlijn. Dit is het geval voor de verschillende bovenvermelde domeinen binnen de sector, waar de toekenning van erkenningen telkens gebaseerd is op een programmatie gelinkt aan de zorgregio's, en het behoud ervan verbonden met de inspectie op naleving van de normen.

Gelijkaardige problemen duiken op voor het domein **Welzijn**.

Ook de welzijnssector is bij uitstek een sector met een uitgebreid stelsel van erkennings-, subsidiërings- en kwaliteitscriteria met als finaliteit het garanderen van de betaalbaarheid, de toegankelijkheid en de kwaliteit van de dienstverlening. De sociale diensten worden aangeboden op een gereguleerde markt, omdat de gewone mechanismen wegens de specificiteit van deze sectoren (onder meer het solidariteitsprincipe) niet de nodige garanties ten aanzien van de doelstellingen kunnen bieden.

Bij toepassing van de ontwerprichtlijn op deze sectoren zal het ook hier voor de overheid niet meer mogelijk zijn om deze regulerende en controlerende functie uit te oefenen, waardoor men ook geen garanties voor de kwaliteit, toegankelijkheid en betaalbaarheid kan aanhouden.

De Vlaamse Regering heeft – op basis van de door haar opgestelde impactfiches – voor haar bevoegdheidsdomeinen met een sterke sociale en maatschappelijke inslag de uitsluiting gevraagd van het toepassingsgebied van dit voorstel van richtlijn. Dit geldt expliciet voor onder meer het beleid inzake gezondheidszorg en welzijn.

Zij heeft dit gedaan aangezien de diensten die een overheid met een sociaal, opvoedkundig en cultureel oogmerk jegens haar bevolking waarborgt en financiert als onderdeel van haar beleidsdoelstellingen, in principe binnen het domein van de diensten van algemeen belang vallen, en aangezien de eventuele economische aspecten van die dienstenactiviteiten duidelijk ondergeschikt zijn aan de maatschappelijke, sociale en opvoedkundige en culturele aspecten ervan.